

1 שהואיל וכתוב 'מן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן' ולא נאמר 'מן הבקר מן הצאן',
 2 כְּמֵאֵן דְּכִתְבִּיב – כאילו נאמר 'תְּחִדְיוּ דְמִי וְ-נחשב', ויצטרך להביא
 3 שני קרבנות, אחד מן הבקר ואחד מן הצאן, לכך הוצרך הפסוק
 4 האמור ללמד שרצה אחד מביא רצה שנים מביא.
 5 הגמרא מבררת את דעת רבי יאשיה. מקשה הגמרא: וְלִרְבִּי יֵאֻשָּׁיָה
 6 דְאָמַר לגבי הפסוק (ויקרא ב ט) 'כִּי אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקַּל אֶת אֲבִיו וְאֶת
 7 אִמּוֹ מוֹת יוֹמָת', שֶׁאֵף עַל גַּב דְּלֹא כְּתִיב וְ-שלא נאמר 'כִּי אִישׁ אִישׁ
 8 אֲשֶׁר יִקַּל אֶת אֲבִיו וְאֶת אִמּוֹ יִתְּדִי מוֹת יוֹמָת', בכל זאת כְּמֵאֵן
 9 דְּכִתְבִּיב – כאילו נאמר 'תְּחִדְיוּ דְמִי וְ-נחשב', ועל כן יש צורך בפסוק
 10 אחר לגלות שיומת אפילו אם קילל רק אחד מהם, לדבריו קשה שאף
 11 את האמור 'מן הבקר או מן הצאן תביאו את קרבנכם' יש לפרש
 12 שהמתנדב קרבן יביא את שניהם דווקא, ואם כן לִיבְעֵי קָרָא –
 13 שיוצרך פסוק ללמד שאין זה כך ודי שיביא אחד מהם, וכיצד אמר
 14 ש'מן הבקר או מן הצאן' האמור בפרשת נסכים בא למעט עולת
 15 העוף, שאם כן מניח לו שאכן אינו מביא את שניהם. מתרצת הגמרא:
 16 לא הוצרך לדרוש זאת מהפסוק בפרשת נסכים, הַכְּתִיב וְ-שהלא
 17 כבר נאמר בפרשת קרבן עולה (ויקרא א ט) 'אִם עֹלָה קָרְבְּנוֹ מִן הַבָּקָר',
 18 ועוד נאמר (שם ט א) 'וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבְּנוֹ', ומשמע שיכול להביא
 19 עולה מן הבקר לבדה או עולה מן הצאן לבדה, ואינו צריך להביא
 20 את שניהם יחד דווקא. נמצא שכבר לימדה התורה שדי באחד מהם,
 21 ואין צורך בפסוק האמור בפרשת נסכים ללמד זאת.
 22 שואלת הגמרא: וְאִיֶּדֶךָ – והתנא האחר, רבי יונתן, הסובר שצורך
 23 הפסוק בפרשת נסכים ללמד שאין צורך שיביא את שניהם דווקא,
 24 מה יענה לטענת רבי יאשיה שכבר השמיעה התורה זאת בפרשת
 25 עולה. משיבה הגמרא: רבי יונתן יאמר שאִיֶּצְטְרִיךְ – שעל אף האמור
 26 בפרשת עולה נצרך הפסוק בפרשת נסכים, כְּלִקְא דְעֵתָךְ אֲמִינָא –
 27 היה עולה על דעתך לומר, הֲנֵי מִיֵּלִי – דברים אלו שמוכח מן
 28 הפסוקים בפרשת עולה שיכול להביא מן הבקר לבדו או מן הצאן
 29 לבדו, אינם אלא כְּמִפְּרִשׁ בעת נדרו שיביא מן הבקר או מן הצאן,
 30 אֲבָל כְּסִתְמָא – בנדר בלא לפרש, שלא אמר אלא שיביא קרבן, בזה
 31 לִיֵּיתִי מִתְּוִיָּהוּ – עליו להביא משניהם דווקא, קָא מְשַׁמְעֵ לָן –
 32 משמיענו הפסוק 'מן הבקר או מן הצאן' האמור בפרשת נסכים שגם
 33 באופן זה די באחד מהם.
 34 הגמרא מפרשת את דברי הברייתא אודות המקור לחיוב תודה
 35 בנסכים: אָמַר מִר בְּרִייתא, קרבן תּוֹדָה מִנֵּן שהוא טעון נסכים,
 36 תְּלִמּוּד לֹמַר 'אוֹ וְנַח'. שואלת הגמרא: אָמַר וְ-האם קרבן תּוֹדָה
 37 לָאו וְנַח הוא שהוצרכה הברייתא לרבותו מהתיבה 'או', הלא כיון
 38 שנאמר 'ועשיתם אשה לה' עולה או זבח', ולמדה הברייתא משלמים
 39 טעונים נסכים לפי שזבח הם, מעתה אף תודה בכלל. משיבה הגמרא:
 40 אִיֶּצְטְרִיךְ – הוצרכה הברייתא לרבותו מ'או' דווקא, משום שְׁלִקְא
 41 דְעֵתָךְ אֲמִינָא – היה עולה על דעתך לומר שהואיל וְאִיכָא לַחַם
 42 בְּהָדָה – מכיון שהתודה כבר טעונה לחם בהבאתה, על כן לא תִּבְעֵי
 43 וְ-תצטרך נְסֻכִים לפי שהלחם הוא במקומם, לכך הוצרכה לימוד
 44 מיוחד, ובאה התיבה 'או' לרבותה.
 45 שואלת הגמרא: וּמֵאֵי שֵׁנָא – ובמה שונה התודה מֵאֵיל נֹזֵר – איל
 46 השלמים שמביא הנזיר ביום מלאת ימי נזרו, דְאִיכָא בְּתִדְיָה לַחַם –
 47 שאף הוא יש עמו לחם בהבאתו, וּבְעֵי נְסֻכִים – ואף על פי כן הוא
 48 זקוק גם לנסכים, כפי שדרשו להלן (ע"ע). משיבה הגמרא: כְּלִקְא
 49 דְעֵתָךְ אֲמִינָא – היה עולה על דעתך לומר שְׁהָתָם וְ-שם באיל נזיר
 50 אין אלא שְׁנֵי מִינֵין של חלות, ועל כן הוא טעון נסכים, אולם הַכָּא
 51 וְ-כאן בתודה יש בה אִרְבַּעַה מִינֵין של חלות, והרי הן במקום נסכים,
 52 קָא מְשַׁמְעֵ לָן – משמיענו הכתוב שאין זה כך, ואף תודה טעונה
 53 נסכים, שנתרבה מ'או', וכאמור.
 54 הגמרא ממשיכה לברר את דברי הברייתא: שנינו בברייתא עוד
 55 שמי'לפלא נדר או בנדבה' למדים שכל הבא בנדר ובנדבה טעון
 56 נסכים. שואלת הגמרא: וְלִכְתוּב רְחֻמָּא – שתכתוב התורה 'לִפְלֹא
 57 נָדַר או בְּנִדְבָה' בלבד, וְלֹא בְעֵי – ולא תצטרך לכתוב 'עֹלָה', שהלא
 58 אף עולה באה בנדר ובנדבה. משיבה הגמרא: אִי לֹא כְּתִב רְחֻמָּא

59 'עֹלָה', הִנֵּה אֲמִינָא – הייתי אומר שיש לדרוש הפסוקים בכלל ופרט
 60 וכלל, וְעֵשִׂיתֶם אֲשֶׁה לָהּ" הוא כְּלָל, שמשמע שדין נסכים הוא בכל
 61 קרבן העולה לאישים ונקטר על המזבח, 'לִפְלֹא נָדַר או בְּנִדְבָה' הוא
 62 פְּרָט, שרק קרבן הבא בנדר ובנדבה טעון נסכים, ומה שנאמר 'לִרְיָה
 63 נִיחֹת' חוץ וְכָלָל, שכל העולה לריח ניחוח טעון נסכים, וכאשר ישנו
 64 כְּלָל וּפְרָט וְכָלָל אִי אִתָּה דֵּן אֲלֵא את הפרט ואת מה שהוא כְּעֵין
 65 הַפְּרָט, ועל כן כאן יש ללמוד שטעון נסכים כל מה שהוא כְּעֵין הבא
 66 בנדר ובנדבה, ונאמר שמה הַפְּרָט מְפֹרֵשׁ דְבַר שְׂאִינוּ כָּא עַל הַטָּא
 67 טעון נסכים, אֵף בַּל דְּבַר וּקְרָבִין וּפְרָט כָּא עַל הַטָּא טעון נסכים, ועל
 68 כן אֲרִיזָא חֲטָאֵת וְאֲשֶׁם שְׁתֵּן בְּאִין עַל הַטָּא שלא יהיו טעונים נסכים,
 69 אולם אֲרִיזָא בְּכוּר וּמַעֲשֵׂר וְפִסַּח שְׂאִין כָּאִין עַל הַטָּא שיהיו טעונים
 70 נסכים. וכדי שלא נרבה מ'כלל ופרט וכלל' זה בכור ומעשר ופסח
 71 להטענים נסכים, תְּלִמּוּד לֹמַר – מלמדנו הכתוב 'עֹלָה', ועל ידי כך
 72 יש לרבות כְּעֵין הפרט באופן אחר, וכדלהלן, המוציא בכור ומעשר
 73 ופסח.
 74 שואלת הגמרא: הַשְּׁתָא דְכִתְבִּיב – עתה שנאמר 'עֹלָה' למעט בכור
 75 ומעשר ופסח, וכדלעיל, כְּלָל וּפְרָט וכלל המרבה כְּעֵין הפרט, מַה
 76 מְרַבֵּית בֵּיה – מה אתה מרבה הימנו, והלא כל הטעונים נסכים
 77 כתובים בפרשת נסכים שצורך ללומדו מכלל ופרט וכלל זה. משיבה
 78 הגמרא: כִּךְ יֵשׁ לְדוּרְשׁוֹ, מַה הַפְּרָט, והוא 'עולה או זבח לפלא נדר
 79 או בנדבה', מְפֹרֵשׁ שהוא קרבן שְׂאִינוּ כָּאִין וְעוֹמֵד, טעון נסכים,
 80 אֵף בַּל קְרָבִין שְׂאִינוּ כָּאִין וְעוֹמֵד, טעון נסכים, ואף שאינו בא בנדר
 81 ובנדבה עתה, לְהִבְיָא וְלְדוֹת קְרָבִיבִים שהם קדושים וקריבים,
 82 וְתַמְוִדָּתָן – תמורת עולה ושלמים שאף היא קריבה, וְעֹלָה הַבָּאָה מִן
 83 הַמְּוִתָּרוֹת [וכגון מותר נסכים ההולך לקיץ המזבח כדלעיל (ע"ע)], וְאֲשֶׁם
 84 שְׁנִיתִיק לְרַעְיָה – שמתו בעליו או שנתכפרו באחד דיניו הוא שירעה
 85 באגם (בברעיה) עד שיפול בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה, שאם
 86 קדם ושחטו לשם עולה הרי הוא עולה כשירה, וְכָל הַזִּבְחִים שְׁנִזְבְּחוּ
 87 שְׁלֹא לְשִׁמְן שדינם הוא שהם כשרים אלא שלא עלו לשם חובת
 88 בעליהם ועליהם להביא אחרים תחתיהם. כל הקרבנות הללו אינם
 89 נדר ונדבה, אמנם מכיון שאף היא נסכים מחויבים ועומדים
 90 להביאם, על כן יש לרבותם שוהם טעונים נסכים. כלל ופרט וכלל זה
 91 המרבה את הקרבנות האלו, מוציא בכור ומעשר ופסח שבעליהם
 92 מחויבים בהבאתם, שעל כן אינם טעונים נסכים.
 93 הגמרא דורשת את התיבה 'או' הנאמרת במספר מקומות בפסוקי
 94 פרשה זו. שואלת הגמרא: וְהַשְּׁתָא וְ-ועתה דְאִמְרַת שֶׁ'או' האמור
 95 בפסוק 'ועשיתם אשה לה' וגו' מן הבקר או מן הצאן' בא לְדַרְשָׁא,
 96 כאמור בברייתא, יש לשאול, התיבה 'או' הנאמרת לגבי 'לִפְלֹא נָדַר
 97 או בְּנִדְבָה' לְמַה לִּי. משיבה הגמרא: לְחַלְקָם לנדר ולנדבה זה מה
 98 אִיֶּצְטְרִיךְ – הוצרך ה'או'. כְּלִקְא דְעֵתָךְ אֲמִינָא – שאם היה נאמר
 99 'לִפְלֹא נָדַר וְנִדְבָה' היה עולה על דעתך לומר עַד דְמִיֵּיתִי וְ-שיביא
 100 נָדַר וְנִדְבָה יחד לא לִיבְעֵי וְ-יצטרך נְסֻכִים, קָא מְשַׁמְעֵ לָן – לכך
 101 נאמר 'לִפְלֹא נָדַר או בנדבה', להשמיענו דְאִיֵּיתִי נָדַר לְחַזְרִיהָ לִיבְעֵי
 102 נְסֻכִים וְאִי אִיֵּיתִי נְדָבָה לְחַזְרִיהָ לִיֵּיתִי נְסֻכִים – שהמביא נדר לבדו
 103 טעון נסכים וכן המביא נדבה לבדה טעון נסכים.
 104 שואלת הגמרא: הֲנִיחָא – מוכן הדבר לְרַבִּי יֵאֻשָּׁיָה, האומר במקלל
 105 אביו ואמו שצורך פסוק מיוחד ללמד שהוא ענש גם בקללו רק אחד
 106 מהם, ואף כאן אילו היה נאמר 'נדר ונדבה' היה מביא נסכים רק בעת
 107 הבאת שניהם דווקא, ולכך נאמר 'נדר או בנדבה', אֲלֵא לְרַבִּי יוֹנָתָן
 108 שאמר שאין לומר שאביו ואמו' הכוונה לשניהם דווקא כל שלא
 109 נאמר במפורש 'יחדיו', ואף כאן אין לשיטתו צורך ב'או' כדי לחלקם
 110 זה מזה, וקשה 'או' לְמַה לִּי. משיבה הגמרא: כְּלִקְא דְעֵתָךְ אֲמִינָא –
 111 עדיין היה עולה על דעתך לומר שאמנם אם אִיֵּיתִי נָדַר לְחַזְרִיהָ
 112 לִיבְעֵי נְסֻכִים אִיֵּיתִי נְדָבָה לְחַזְרִיהָ לִיבְעֵי נְסֻכִים – אם הביא נדר
 113 לבדו יהיה טעון נסכים וכן אם הביא נדבה לבדה, אולם אם אִיֵּיתִי
 114 וְ-הביא נָדַר וְנִדְבָה יחד תִּסְבְּגִי וְ-יהיה דיון בְּנְסֻכִים דְהָד דְמַה, קָא
 115 מְשַׁמְעֵ לָן – לכך אמרה תורה 'לִפְלֹא נָדַר או בנדבה' להשמיע שכל
 116 אחד לבדו טעון נסכים, ואפילו הביאים יחד.

5 ולכן טען משה רבנו, שכח ההתחדשות קיים רק אצל
 6 הנשמות למטה, שבאמצעות עבודתן בעולם הזה הן
 7 "מולידות" – הופכות את הדברים התחתונים, ואת כל
 8 "סדר ההשתלשלות", לדירה לעצמותו ומהותו יתברך.
 (משיחת יום ב' דחג השבועות תש"ח)

1 וגם מעלה זו דכח ההתחדשות, מרומות בתשובת משה
 2 - בטענה "אב ואם יש לכם":
 3 ידוע⁶⁶, שכח ההולדה הוא כעין התחדשות מאין ליש,
 4 וכח זה אינו קיים אצל המלאכים⁶⁷.

(67) לקו"ת שם (לט, ד ואילך). ביאורו"ז ה, ד.

(66) המשך שמח תשמח תרנ"ז ע' 3 ואילך. וראה לקו"ת שה"ש מ, א.

המשך ביאור למסכת מנחות ליום רביעי עמ' א

50 להביא צאן ובקר יחד. רבי יאשיה אינו צריך את התיבה 'או' שבפסוק
 51 למעט ממנה עוף, והגמרא מבררת לשם מה נכתבה. שואלת הגמרא:
 52 וְרַבִּי יֵאֵשִׁיָּה הַמוּבָא לְעִיל בְּרִייתָא, הָאִי - התיבה 'או' שנכתבה
 53 לגבי 'מִן הַבָּקָר אוֹ מִן הַצֹּאן', לָמָּה לִי. משיבה הגמרא: סֶלְקָא דַּעְתָּךְ
 54 אַמְינָא - שהיה עולה על דעתך לומר, הֲנִי מִלִּי - דברים אלו שמביא
 55 נסכים על כל קרבן בפני עצמו, אינם אלא [בְּתָרֵי מִינֵי - בשני מיני
 56 בעלי חיים, כאשר אחד הוא בקר והאחר הוא צאן, אֲכַל בְּחֵד מִינָא
 57 - כאשר הביא שני קרבנות ממיין אחד, תִּסְגִּי לִיה - [יהיה דיון בְּנִסְכִּים
 58 דָּחַד וְ-שֵׁל אַחַד] מִהֶם, קָא מְשַׁמְעֵ לָן - משמיענו הכתוב 'או' שאין
 59 זה כך, שחייב בנסכים על כל קרבן וקרבן ואפילו מינם אחד.
 60 שואלת הגמרא: נאמר שם בפרשה עוד (במדבר טו יב) לְפָנֶיךָ תַעֲשֶׂוּ
 61 לְאֶחָד, שמשמע שעליו להביא נסכים לכל אחד ואחד, לָמָּה לִי,
 62 והלא כבר למדנו זאת מכל הלימודים האמורים. משיבה הגמרא:
 63 סֶלְקָא דַּעְתָּךְ אַמְינָא - שהיה עולה על דעתך לומר, הֲנִי מִלִּי -
 64 דברים אלו שעליו להביא נסכים על כל קרבן, אינם אלא כאשר
 65 הקדישם [כֹּהֵן אֶחָד זֶה וְהִבִּיאם כֹּאחַת, אֲכַל בְּאוֹפֵן שְׁגַם הַקִּדִּישִׁם
 66 בְּבֵת אֶחָת, תִּסְגִּי לִיה - [יהיה דיון בְּנִסְכִּים דָּחַד וְ-שֵׁל אַחַד] מִהֶם,
 67 קָא מְשַׁמְעֵ לָן מְשַׁמְעֵנו הַכְּתוּב שֶׁאֵין זֶה כֵךְ, שגם באופן זה מביא
 68 נסכים לכל קרבן וקרבן.
 69 שנינו במשנה שאין חטאת ואשם טעונים נסכים, אֵלֶּא שְׁחָטָאתוּ שֶׁל
 70 מְצוּרַע וְאַשְׁמוּ טַעוֹן נְסִכִּים.
 71 הגמרא מבארת את מקור דברי המשנה. אומרת הגמרא: מָנָא הֲנִי
 72 מִלִּי - מדיכן למדה המשנה שחטאת ואשם של מצורע טעונים
 73 נסכים, דָּתְנֵוּ רַבְּנָן בְּרִייתָא, נאמר במצורע שנטהר (ויקרא יד ט) וְיָבִיִּים
 74 הַשְּׂמִינִי יָקַח שְׁנֵי כֶבֶשִׂים תְּמִימִים וְכִבְשֵׂה אֶחָת בַּת שְׁנֵיהֶם תְּמִימָה
 75 וְשְׁלִשָׁה עֶשְׂרוֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן, בְּמִנְחָה הַבָּאָה עִם
 76 הַזֶּבֶחַ, מִנַּחַת נְסִכִּים, הַתְּנוּב מְדַבֵּר, שכיון שהוא מביא שלשה
 77 כבשים, לעולה לחטאת ולאשם, על כן הוא מביא שלשה עשרונים,
 78 עֶשְׂרוֹן לְכָל אֶחָד. אֵתְהּ אוֹמֵר שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּמִנְחָה הַבָּאָה עִם
 79 הַזֶּבֶחַ, אוֹ שְׂמָא נֹאמֵר שֶׁאֵינוּ מְדַבֵּר אֵלֶּא בְּמִנְחָה הַבָּאָה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה,
 80 והכוונה היא שעליו להביא מלבד שלשת הכבשים גם קרבן רביעי
 81 והוא מנחה של שלשה עשרונים. אולם בְּשֵׁהוּא (הכתוב) אוֹמֵר לֵאחֶר
 82 מִכֵּן (שם ד ט) וְהַעֲלֵה הַכֹּהֵן אֶת הָעוֹלָה וְאֵת הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ, הֲוִי
 83 אוֹמֵר בְּמִנְחָה הַבָּאָה עִם הַזֶּבֶחַ הַתְּנוּב מְדַבֵּר, שֶׁמִּפְסוּק זֶה שֶׁמִּשְׁמַע
 84 שֶׁמְדוּבָר בְּמִנְחָה הַבָּאָה מִחַמַּת הָעוֹלָה, וְהִינֵנו מִנַּחַת נְסִכִּים. וְעִדּוּן
 85 אֵינִי יוֹדַע מִהָאִמּוֹר בְּפִרְשַׁת מְצוּרַע אִם חֲטָאת (וכן האשם) מְעוֹנָה
 86 נְסִכִּים - [נסכי יין] וְאִם לֹא, אַחַר שֶׁלֹּא נִתְפָּרַשׁ בְּכְתוּב אֵלֶּא מִנַּחַת
 87 הַנְּסִכִּים, תְּלֻמוּד לֹאֵמֵר בְּפִרְשַׁת נְסִכִּים (במדבר טו ד) וְיִזְוִן לְנִסְכֵי רַבִּיעִית
 88 הַהֵינן תַּעֲשֶׂה עַל הָעוֹלָה אוֹ לִזְבַּח לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד, וְלֹא הִיתָה הַתּוֹרָה
 89 צָרִיכָה לִמְדוֹר 'עַל הָעוֹלָה אוֹ לִזְבַּח' אַחַר שֶׁכֵּבֵר נִתְפָּרַשׁ כֵּן קוֹדֵם לָכֵן,
 90 כְּמוּבָא לְעִיל (ע), וְלִדְרָשָׁה בֵּא, 'עוֹלָה' זוֹ עוֹלַת מְצוּרַע, וְזֶה
 91 חֲטָאת מְצוּרַע, 'אוֹ לִזְבַּח' - התיבה 'או' באה לרבות עוד, זוֹ אֲשֶׁם
 92 מְצוּרַע.
 93 הגמרא מבארת את סיוע דברי הברייתא שריבתה נסכים לעולה
 94 חטאת ואשם של מצורע. הגמרא מתחילה בנידון הצורך לריבויים
 95 נפרדים לחטאת ולאשם. שואלת הגמרא: מִדּוּעַ הוֹצֵרָה הַבְּרִייתָא
 96 לְרִבּוּת חֲטָאת וְאֲשֶׁם שֶׁל מְצוּרַע לְנְסִכִּים מִשְׁנֵי לִימוּדִים, וְתִפְיֹק לִיה
 97 תְּרַוְוִיְהוּ - והלא אפשר ללמוד את שניהם מ'לִזְבַּח',

1 שואלת הגמרא: והתיבה 'או' הנאמרת לגבי 'או בְּמוֹעֲדֵיכֶם' לָמָּה לִי.
 2 משיבה הגמרא: סֶלְקָא דַּעְתָּךְ אַמְינָא - שהיה עולה על דעתך לומר,
 3 הֲנִי מִלִּי - דברים אלו שדרשנו לעיל שמביא נסכים על נדר לבדו
 4 ועל נדבה לבדה, אינם אלא באופן דְּקָא מִיִּיתִי - [שהביא] עוֹלָה בְּנִדְרָה
 5 וְשְׁלָמִים בְּנִדְבָה, אִי נִמִּי אִיפְכָא - או להיפך, עולה בנדבה ושלמים
 6 בנדר, אֲכַל הֵיכָא דְּקָא מִיִּיתִי - אבל באופן שהביא עוֹלָה וְשְׁלָמִים
 7 בְּנִדְרָה אִי נִמִּי - [או] עוֹלָה וְשְׁלָמִים בְּנִדְבָה, הייתי אומר ששם נִדְרָה
 8 אֶחָד הוּא וְשֵׁם נִדְבָה אֶחָת הִיא, וְתִסְגִּי לִיה - [יהיה דיון בְּנִסְכִּים
 9 דָּחַד מִהֶם, קָא מְשַׁמְעֵ לָן - משמיענו הכתוב 'או בְּמוֹעֲדֵיכֶם' בִּיִּתּוֹר
 10 התיבה 'או', שאין זה כך, אלא שכל קרבן וקרבן טעון נסכים בפני
 11 עצמות.
 12 שואלת הגמרא: התיבה 'או' שנאמרה בהמשך פרשה זו, בפסוק
 13 (במדבר טו ח) וְכִי תַעֲשֶׂה בֵּן בֶּקָר עוֹלָה אוֹ זֶבֶחַ לָמָּה לִי. משיבה
 14 הגמרא: אִיפְכָרִיךְ - הוצרכה תיבה זו להיכתב, משום דְּסֶלְקָא דַּעְתָּךְ
 15 אַמְינָא - היה עולה על דעתך לומר, הֲנִי מִלִּי - דברים אלו שמביא
 16 נסכים בכל קרבן בפני עצמו אינם אלא הֵיכָא דְּקָא מִיִּיתִי - באופן
 17 שהוא מביא עוֹלָה וְשְׁלָמִים בְּנִדְרָה אִי נִמִּי - [או] עוֹלָה וְשְׁלָמִים
 18 בְּנִדְבָה, אֲכַל הֵיכָא דְּקָא מִיִּיתִי - באופן שהוא מביא שְׁתֵּי עוֹלוֹת
 19 דְּקָא - [אחת] בְּנִדְרָה וְ[אחת] בְּנִדְבָה, אִי נִמִּי - [או] שְׁנֵי שְׁלָמִים
 20 אֶחָד בְּנִדְרָה וְאֶחָד בְּנִדְבָה, בּוּה אִימָא - [אומר] ששם שְׁלָמִים אֶחָת
 21 הִיא וְשֵׁם עוֹלָה אֶחָת הִיא, וְתִסְגִּי לִיה - [יהיה דיון בְּנִסְכִּים דָּחַד
 22 וְ-שֵׁל אַחַד] מִהֶם בְּלִבְדוּ, קָא מְשַׁמְעֵ לָן - משמיענו הכתוב 'או' שאין
 23 זה כך, אלא מביא על כל קרבן לבדו.
 24 שואלת הגמרא: התיבה 'או' שנאמרה שם לגבי 'לְפָנֶיךָ נִדְרָה אוֹ
 25 שְׁלָמִים', לָמָּה לִי. משיבה הגמרא: סֶלְקָא דַּעְתָּךְ אַמְינָא - שהיה
 26 עולה על דעתך לומר, הֲנִי מִלִּי - דברים אלו שכל קרבן טעון נסכים
 27 אינם אלא הֵיכָא דְּמִיִּיתִי - באופן שהוא מביא שְׁתֵּי עוֹלוֹת, דְּקָא
 28 - [אחת] בְּנִדְרָה וְ[אחת] בְּנִדְבָה, אִי נִמִּי - [או] שְׁנֵי שְׁלָמִים דְּקָא
 29 - [אחד] בְּנִדְרָה וְ[אחד] בְּנִדְבָה, אֲכַל הֵיכָא דְּקָא מִיִּיתִי -
 30 באופן שהוא מביא שְׁתֵּי עוֹלוֹת בְּנִדְרָה וְשְׁתֵּי - [או] שְׁתֵּי עוֹלוֹת
 31 בְּנִדְבָה, אִי נִמִּי - [או] שְׁנֵי שְׁלָמִים בְּנִדְרָה וְשְׁנֵי - [או] שְׁנֵי שְׁלָמִים
 32 בְּנִדְבָה, הייתי אומר ששם עוֹלָה אֶחָד הוּא וְשֵׁם נִדְרָה אֶחָד הוּא
 33 וְתִסְגִּי לִיה - [יהיה דיון בְּנִסְכִּים דָּחַד וְ-שֵׁל אַחַד] מִהֶם, קָא מְשַׁמְעֵ
 34 לָן - להשמיע שאין זה כך, אלא מביא על כל קרבן לבדו, נאמר 'או'
 35 פעם נוספת.
 36 סיכום הדברים הוא שנצרכים ארבעה פסוקים: א. לומר שמביא
 37 נסכים על נדר לבדו ועל נדבה לבדה [ואפילו הביא שניהם יחד], ואין
 38 אומרים שעל כמה קרבנות די בנסכי אחד. ב. לומר שמביא נסכים על
 39 כל נדר ונדר ועל כל נדבה ונדבה, ואפילו הביא שני נדרים או שתי
 40 נדרות יחד, ואין אומרים שעל כל סיבת הבאת קרבן ונדר או נדבה
 41 די בנסכי אחד. ג. לומר שמביא נסכים על כל עולה ועולה ועל כל
 42 שלמים ושלמים, ואפילו הביא כמה עולות או כמה שלמים יחד, ואין
 43 אומרים שעל כל מין קרבן ועולה ועל כל שלמים] די בנסכי אחד. ד. לומר
 44 שמביא נסכים על כל עולה ועולה ועל כל שלמים ושלמים אפילו כל
 45 העולות נדר או כולן נדבה וכן אפילו כל השלמים נדר או כולן נדבה,
 46 ואין אומרים שכשהקרבנות בני מין אחד ומובאים בסיבה אחת, יהיה
 47 דים בנסכי אחד.
 48 לעיל בברייתא הובא שמהתיבות 'מן הבקר או מן הצאן' דורש רבי
 49 יאשיה למעט עוף, ורבי יונתן דורש ללמד שהנדר עולה אינו חייב

מנחות דף צא עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קנה

פסוק זה לְמַה לִּי, הלא כבר נתפרשו נסכי איל בפרשת המוספים בהם
 נאמר (שם כח ב) 'שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד'.
 משיבה הגמרא: אָמַר רַב שֵׁשֶׁת, פסוק זה בא לְרִבּוֹת אֵילוֹ שֶׁל אֶהְרֹן,
 והוא האיל שמקריב כהן גדול ביום הכפורים משלו.
 שואלת הגמרא: להצריך את אֵילוֹ שֶׁל אֶהְרֹן בנסכים, מ'מְזוּעֵדִיכֶם'
 האמור בפרשה זו נִפְקָא (נלמד), וכאמור לעיל (צ) שכל הקרבנות
 הבאים במועדים טעונים נסכים. משיבה הגמרא: סְלִקָא דְעֵתָךְ
 אָמֵינָא – היה עולה על דעתך לומר, דְהֵי מִילֵי – דברים אלו
 שדרשנו מ'מְזוּעֵדִיכֶם', אינן אלא בקרבנות דְצִבּוֹר, אָכֵל קרבנות
 דְיָחִיד במועדים שמא לא יטענו נסכים. לכך צריך את הריבוי 'לאיל'
 שאילו של אהרן טעון נסכים.
 שואלת הגמרא: ומאי שָׁנָא – ומדוע יהא האיל שונה מְעוֹלָת יוֹלֵדָת
 שהיא קרבן יחיד וטעונה נסכים משום הריבוי ב'לכבש האחד', שכן
 יש לומר גם באילו של אהרן שיהיה טעון נסכים אף שהוא קרבן יחיד.
 משיבה הגמרא: סְלִקָא דְעֵתָךְ אָמֵינָא הֵי מִילֵי שריבתה תורה עולת
 יולדת לנסכים, משום שהיא דְכָר שְׂאִין קְבוּעֵ לֹ זְמַן, אָכֵל דְכָר
 שְׂקִבּוּעֵ לֹ זְמַן כאילו של אהרן שאינו בא אלא ביום הכפורים, אָמֵינָא
 (שמה נאמר) שלא יהיה טעון נסכים, קָא מְשַׁמַּע לָן הפסוק 'או'
 לאיל' שאף הוא טעון נסכים.
 שואלת הגמרא: 'או לאיל' למה לִי, שהיה די לומר 'לאיל' ללא
 התיבה 'או'. משיבה הגמרא: לְרִבּוֹת אֵת הַפְּלִגָם שנסכיו כנסכי איל.
 שואלת הגמרא: הִנִּיחָא לְרַבִּי יוֹהָנָן דְאָמַר שהפליג בְּרִיָּה בפני עצמה
 הוא ואינו לא כבש ולא איל, דְהֵנָּה במשנה (פ"ה פ"א א) אודות הפלגס,
 שאם הקריבו מביא עליו נסכי איל ואינו עולה לֹ זְמַן מְזוּעָה אם הוא
 מחויב איל או כבש, ואָמַר רַבִּי יוֹהָנָן, מה שמביא עליו נסכי איל
 משום שנאמר 'או לאיל', 'או לְרִבּוֹת אֵת הַפְּלִגָם לנסכים כאיל,
 והרי זה משום שהפליג אינו לא כבש ולא איל ומכל מקום נסכיו
 כנסכי איל. אֵלָא לְכָר פָּדָא דְאָמַר אודות מה שאמרה המשנה
 שמביא נסכי איל, שְׂמִייתִי וּמִתְנִי – שמביא ומתנה שאם כבש הוא
 יהיה המותר (מה יש בנסכי איל יותר מנסכי כבש) בא בנדבה,
 ומשום דְסְפִיקָא הוּא אם כבש הוא או איל הוא, קשה, וכי אָצְמִירִיךְ
 קָא לְרַבּוּי סְפִיקָא – וכי הוצרך הפסוק ללמד שפלגס מביא נסכי
 איל מפני הספק, בתמיהה. מסיקה הגמרא: [וְדָא] לְכָר פָּדָא קִשְׂיָא
 מדוע נאמרה התיבה 'או'.
 הגמרא דורשת פסוק נוסף בפרשת נסכים: נאמר (במדבר טו יא) 'כִּבְשָׁה
 וְעֵשֶׂה לְשׂוֹר הָאֶחָד או לְאֵיל הָאֶחָד או לְשֵׁה כִּבְשָׁיִם או בְּעִוִּים',
 וכיון שכבר נתבאר באותה פרשה נסכי שור איל ושה, בא הפסוק
 לדרשה.
 'לשור האחד' מה תלמוד לומר, לְפִי שְׂמִיצֵינו שְׁחֵלֵק (שחילקן)
 הַכְּתוּב בֵּין נִסְכֵי אֵיל שהוא בן שנתיים לְנִסְכֵי כִבֶּשׂ שהוא בן שנה,
 יָכוֹל נְחָלֵק גַּם בֵּין נִסְכֵי פָר שהוא בן שנתיים לְנִסְכֵי עֵזֶל שהוא בן
 שנה, תלמוד לומר 'לשור האחד', ללמד שכל השוורים, גדולים
 וקטנים, שוים הם בנסכים.
 'או לאיל' מה תלמוד לומר, לְפִי שְׂמִיצֵינו שְׁחֵלֵק (שחילקן) הַכְּתוּב
 בֵּין נִסְכֵי כִבֶּשׂ בֵּין שְׁנָה לְנִסְכֵי אֵיל שהוא בן שתיים, יָכוֹל נְחָלֵק גַּם
 בֵּין נִסְכֵי אֵיל בֵּין שְׁתַּיִם לְנִסְכֵי אֵיל בֵּין שְׁלֹשׁ, תלמוד לומר 'או לאיל'
 הָאֶחָד, ללמד שכל האילים שוים בנסכים.
 'או לְשֵׁה כִּבְשָׁיִם' מה תלמוד לומר, לְפִי שְׂמִיצֵינו שְׁחֵלֵק הַכְּתוּב
 בֵּין נִסְכֵי כִבֶּשׂ לְנִסְכֵי אֵיל, יָכוֹל נְחָלֵק כִּמוֹ כֵּן לגבי
 נקבות בֵּין נִסְכֵי כִבְשָׁה שהיא בת שנתה לְנִסְכֵי דְחֵלָה שהיא בת שתי
 שנים, תלמוד לומר 'או לְשֵׁה כִּבְשָׁיִם', ללמד שבנקבות אין לחלק
 בין בת שנתה לבת שתי שנים.
 'או בְּעִוִּים' מה תלמוד לומר, שהלא עו בכלל כבש הוא לכל דבריו,
 לְפִי שְׂמִיצֵינו שְׁחֵלֵק הַכְּתוּב בֵּין נִסְכֵי כִבֶּשׂ לְנִסְכֵי אֵיל, יָכוֹל נְחָלֵק
 בֵּין נִסְכֵי גְדִי שהוא עו צעיר לְנִסְכֵי שְׂעִיר שהוא עו גדול יותר,
 תלמוד לומר 'או בְּעִוִּים', ללמד שכל העיזים, גדולים וקטנים, שוים
 המה לנסכים.
 הגמרא מביאה דברים בענין זה: אָמַר רַב פֶּפְא, בְּדִיק לָן – בהן אותנו
 רָבָא ושאלנו,

דְאָמַר מִר לַעֲנִין נזיר, שהצריכה התורה שלאחר התגלחו יתן את
 השיער תחת הדוד בו מתבשל בשר השלמים, חֲטָאֵת של נזיר טהור
 וְאִשָּׁם של נזיר טמא, מִנָּן שאם נתן את שערו תחת הדוד בו הם
 מתבשלים, שיצא, תלמוד לומר 'זִבַּח הַשְּׁלָמִים', שהיה די לתורה
 לומר 'אשר תחת השלמים', וממה שכחבה 'זבח השלמים' יש לרבות
 אף חטאת ואשם למצוה זו. ומעתה אף כאן נרבה חטאת ואשם של
 מצורע לנסכים מהתיבה 'זבח' בלבד, ולא נצטרך ללימוד נוסף.
 משיבה הגמרא: הֵי מִילֵי – דברים אלו שאפשר לרבות הן חטאת והן
 אשם מ'זבח', הִיכָא דְתַרְוִיחֵיהּ כִּי הִדְרִי נִינְהוּ – ששניהם, החטאת
 והאשם שוים, כגון בנייר ששניהם באים להכשירו ולהתירו, החטאת
 מתירתו בשתיית יין ותגלחת, והאשם (הבא בנייר שנטמא) מכשירו
 להתחיל למנות נזירות חדשה בטהרה, אָכֵל הִיכָא דְאִשָּׁם בא
 לְהַכְשִׁיר וְחֲטָאֵת באה לְכַפֵּר, כבמצורע, שהאשם מכשירו להכנס
 אל מנהג שכינה שהיה אסור בו, והחטאת באה לכפר על החטאים
 שבגללם נענש בצרעת, בְּעֵינָן תְּרִי קְרָאִי – נצרכים שני פסוקים,
 שאין ללמוד את שניהם מפסוק אחד.
 הגמרא מבררת מדוע ריבתה הברייתא קרבנות מצורע דווקא: שנינו
 בברייתא, 'זבח' זו חֲטָאֵת מְצוּרַע. שואלת הגמרא: וְאִמָּא – ושמה
 נדרוש שזו חֲטָאֵת וְאִשָּׁם דְנִזִּיר – חטאת של נזיר טהור ואשם של
 נזיר טמא, ומניין לברייתא לרבות חטאת מצורע דווקא. משיבה
 הגמרא: לא סְלִקָא דְעֵתָךְ – אל יעלה על דעתך לומר כן, דְתַנִּינָא,
 נאמר בנייר טהור (במדבר ו יד טו) 'הִקְרִיב אֵת קַרְבְּנוֹ לַה' כִּבֶּשׂ בֵּן שְׁנָתוֹ
 תָמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכִבְשָׁה אֶחָת בַּת שְׁנָתָה תְּמִימָה לְחֲטָאֵת וְאֵיל אֶחָד
 תָּמִים לְשְׁלָמִים וגו' וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם, ומפרשת הברייתא שבעולתו
 וּבְשִׁלְמוֹ בלבד הַכְּתוּב מְדַבֵּר שִׁמְבִיא עִמָּם מנחה ונסכים, ולא
 בחטאת. אֵתָּה אָמַר פְּעוּלָתוֹ וּבְשִׁלְמוֹ, או שמא אינו מדבר רק
 בעולה ושלמים אלא אֵפִילוֹ בְחֲטָאֵת נזיר שטעונה נסכים, תלמוד
 לומר 'זאת האיל יעשה זבח שלמים ומנחתו ונסכו', אֵיל בְּכֹל
 של שאר קרבנות נזיר הִיָּה, שנאמר בהם 'ומנחתם ונסכיהם', וְלִמָּה
 יֵצֵא מִן הַכֹּלל ונזכר בו מנחה ונסכים בפני עצמו, הרי זה בא לְהַקְשִׁי
 אֵילָיו את שאר הקרבנות ולומר, מה אֵיל מְיֻחָד שהוא שלמים בְּנִזִּיר
 בְּנִזִּיר וּנְדָבָה וטעון נסכים, אֵיל כֹּל מְקַרְבָּנוֹת נזיר שהוא כָּא בְּנִזִּיר
 וּנְדָבָה, והיינו עולתו, טעון נסכים. אבל חטאתו ואשמו שאינם באים
 בְּנִזִּיר ובנדבה אינם טעונים נסכים. ומפני היקש זה אף אין לרבות
 חטאת ואשם נזיר מ'זבח' האמור בפרשת נסכים, ועל כן למדה
 הברייתא ש'זבח' בא לרבות חטאת מצורע.
 עוד שנינו בברייתא, 'עולה' זו עוֹלַת מְצוּרַע. שואלת הגמרא: וְאִמָּא
 – ושמה נדרוש שזו עוֹלַת יוֹלֵדָת, ובא הכתוב לומר שהיא טעונה
 נסכים. משיבה הגמרא: אָמַר אַבְיִי, עוֹלַת יוֹלֵדָת שהיא טעונה
 נסכים, מְסִיפָא דְקָרָא נִפְקָא – נלמדת מסוף הפסוק האמור, דְהֵנָּא,
 רַבִּי תַנָּן אָמַר, נאמר בפרשת נסכים (במדבר טו ט) 'וַיִּזֶן לְנֹסֶף רִבְעִית
 הַזֵּיתִ תַּעֲשֶׂה עַל עוֹלָה או לְזִבַּח לְכִבֶּשׂ הָאֶחָד, ויש לדרוש מן
 התיבה 'לכבש האחד' שבאו לרבות, 'לכבש' זו עוֹלַת יוֹלֵדָת
 שטעונה נסכים, 'הָאֶחָד' זה אֶחָד עֶשֶׂר שֶׁל מַעֲשֵׂר [שְׂקָרֵב שְׁלָמִים]
 שאף הוא טעון נסכים, וחדושו הוא, שלא מְצִינּוּ לָהּ כֹּל הַתּוֹרָה
 שְׂיֵהָא הַסֶּפֶל תָּמוֹר מִן הָעֵיפָר, וכאן האחד עשר שנתקדש מכח מה
 שטעה וקראו עשירי טעון נסכים, בעוד שהעשירי עצמו 'מעשר'
 אינו טעון נסכים וכאמור לעיל (צ). ומשום שכבר נתרבתה עולת
 יולדת מ'לכבש', ריבתה הברייתא מ'עולה' עולת מצורע.
 הגמרא מביאה יישוב אחר על שתי השאלות האמורות: רָבָא אָמַר,
 אין לשאול מדוע לא דרשה הברייתא מ'זבח' לרבות חטאת ואשם
 נזיר, ומ'עולה' לרבות עולת יולדת, משום שכיון שבפסוק זה, 'עולה'
 או זבח', ושגם שלשה ריבויים, איזהו דְכָר שְׂאִירָה שְׁלֹשָׁה רִבּוּיָן, הוּוּ
 אָמַר זֶה מְצוּרַע, שיש בו שלשה קרבנות, חטאת אשם ועולה,
 שאילו נזיר ועולת יולדת אינם צריכים שלשה ריבויים, ועל כן אין
 ללומדם מפסוק זה.
 הגמרא דורשת את הפסוק הנאמר באיל: נאמר בפרשת נסכים (במדבר
 טו ט) 'או לאיל תעשה מנחה סלֵת שְׁנֵי עֶשְׂרִים בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלִשִׁית
 הַזֵּיתִן וַיִּזֶן לְנֹסֶף שְׁלִשִׁית הַזֵּיתִן תְּקַרִּיב רִיחַ נִיחַח לַה'". שואלת הגמרא: